

Revolutie in privacy en veiligheid op komst?

Veel ondernemers maken zich zorgen of ze de volgende maand gaan redden. Anderen kunnen het werk bijna niet aan en zoeken koortsachtig naar nieuwe medewerkers. Soms is dat allemaal ten gevolge van de coronacrisis die de wereld nu al bijna twee jaar in z'n greep houdt, soms ook niet. Denk bijvoorbeeld aan de stikstof-, milieu- en woningcrisis die en passant meevechten om de meeste aandacht. Tussen dit alles door kondigt zich een kleine revolutie in privacy en veiligheid aan, of althans dat zou zomaar kunnen.

Laat ik beginnen bij het begin, een bericht in de krant in de late zomer van 2021.

Het grote accountants- en adviesbureau Deloitte vraagt medewerkers steekproefsgewijs naar een corona-QR-code als ze naar hun werk komen. Het is een moeilijke afweging geweest voegt men eraan toe.

Veel mensen en organisaties vinden iets van dit besluit. Werkgeversorganisaties zijn positief, werknemersorganisaties boos en de Autoriteit Persoonsgegevens zegt eenvoudig 'Het mag niet!'. Het is niet de intentie van Deloitte om het recht op privacy te schenden, maar juist om de veiligheid van zijn medewerkers zo goed mogelijk te beschermen. Wat mag een werkgever doen om zijn werknemers een veilige werkomgeving te bieden? Welke eisen mag hij stellen en welke maatregelen mag hij nemen? Dat zijn de lastige vragen die zich aandienen. Wat mag je van een individuele werknemer vragen, zodat zijn collega's onder veilige omstandigheden kunnen werken? En welke gegevens mag je dan precies wel en niet vragen, meten en vastleggen? Volgens de AVG-waakhond Autoriteit Persoonsgegevens mag je eigenlijk niets vragen, meten en vastleggen wat betrekking heeft op iemands gezondheid. Een ogenschijnlijke dilemma tussen de privacy van het individu en de veiligheid van het collectief.

Ogenschijnlijke tegenspraak

Deze ogenschijnlijke tegenspraak tussen privacy en veiligheid is niet nieuw. Die komt Trafieq sinds de invoering van de AVG (mei 2018) veel vaker tegen. Vooral

bij controles op alcohol en of drugs. Het speelt dus al jaren, maar is door de coronacrisis actueler dan ooit. Werkgevers zijn er volgens de arbowetgeving toe verplicht alles te doen om ervoor te zorgen dat werknemers veilig aan het werk kunnen. Tegelijkertijd schrijft de AVG voor dat, omwille van de bescherming van de privacy, gegevens rond het al dan niet onder invloed zijn van alcohol en of drugs geen zaak is van de werkgever. Terwijl juist die gegevens zeer van invloed zijn op die individuele en collectieve veiligheid. Dit dilemma levert veel discussie op.

Wat daarin opvalt is dat er stellingen worden betrokken en er sprake is van voor- en tegenstanders. Wat hierbij niet of nauwelijks nog ter sprake komt is de zorgvuldige afweging.

Denken vanuit mogelijkheden

Niemand is tegen het recht op privacy. Er is ook niemand die tegen veiligheid is! Maar waarom weten we hierin tot op heden maar moeilijk de dialoog met elkaar aan te gaan en gezamenlijk te zoeken naar oplossingen die privacy en veiligheid recht doen?

Ik zie in de discussie rond coronaveiligheid een aanleiding om een dialoog te starten. Mijn doel is te kijken wat de verschillende partijen aan weerszijden van de discussie met elkaar verbindt. Als we de verbinding weten te vinden, zo is mijn overtuiging, dan zullen we in staat zijn oplossingen te vinden voor alle situaties waarbij privacy en veiligheid met elkaar op gespannen voet (lijken te) staan. Of het nu gaat om corona, alcohol, drugs en medicijnen of om privé-omstandigheden. Het vraagt van de deelnemers aan zo'n dialoog om een open mind en te denken vanuit mogelijkheden, het gezamenlijk belang te onderschrijven en bereidheid om te zoeken naar een gezamenlijke oplossing. Die open mind vragen we van iedere betrokkene, aan werknemers(organisaties), werkgevers(organisaties), aan organisaties die een standpunt innemen voor privacy of veiligheid zoals de Autoriteit Persoonsgegevens of de Arbeidsinspectie.

Breek met de traditie

Het goede nieuws is dat we als Trafieq en als Stichting WAD steeds vaker bedrijven tegenkomen waar werkgever en werknemer gezamenlijk een oplossing vinden voor dit dilemma. Zij zijn te benijden; zij komen er samen uit en vinden privacy even belangrijk als veiligheid.

We kunnen ook wachten, zoals Aleid Wolfsen van de Autoriteit Persoonsgegevens suggereert, op de wetgever zodat het bij wet geregeld wordt. Daar zijn ook wel voorstellen voor in de maak, maar ze zijn door de ellenlange formatie vertraagd en zijn mogelijk in een politieke kleur vormgegeven. Willen we onze privacy en

veiligheid niet liever zelf in de hand houden? Ons eigenbelang en het collectieve belang niet liever zelf bewaken?

Mijn wens en mijn persoonlijke voornemen is te breken met de traditie van stellingname bij zulke dilemma's. We moeten maatschappelijke en persoonlijke ruimte creëren, zodat we niet hoeven kiezen tussen privacy of veiligheid. Corona biedt ons deze kans en ik hoop voor 2022 vurig dat we het gezamenlijk belang gaan zien. Het was Johan Cruyff die ooit zei: 'Je gaat het pas zien als je het doorhebt.' Ik hoop dat we het de komende tijd doorkrijgen en de kansen zien die er liggen.

Over de auteur

Harry Rienmeijer
Trafieq